

# Meşrutiyet ve kanun-u esasî; hakikî adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir.”

“The Constitutionalism and the constitution is  
consisting of factual justice and sharia advisory”

Bediüzzaman Said Nursî

## **Bediüzzaman'ın -hakikî ve samimî- Anayasa müdafaası**

Çok uzun süren mazlumâne, maceralı hayatıma dair gayet kısa maruzatta bulunacağım. Lütfen dinlemenizi ricâ ederim.”

Mahkeme, Üstadın müdafaasını serbest ve rahatça yapmasına meydan verdi. Üstad da geniş ve ferahlı bir müdafaayı yaptı.

Muhterem hâkimler, yirmi sekiz sene emsalsiz ihanetlere, işkencelere, tarassud ve hapslere maruz kaldım. Bütün bu iftira ve isnadların esasî birkaç noktaya dayanır:

1. En birinci ithamları, beni rejim aleyhtarı olarak telâkki etmeleridir. Malûmdur ki, her hükümette muhalifler bulunur. Asayişe, emniyete dokunmamak şartıyla, hiç kimse vicdaniyla, kalbiyle kabul ettiği bir fikirden, bir metottan dolayı mes'ul olmaz. Bu hukukî bir mütearifedir.

Dininde çok mutaassıp ve cebbar bir hükümet olan İngilizlerin yüz sene hâkimiyetleri altında bulunan yüz milyondan ziyade Müslümanlar, İngilizlerin küfür rejimlerini kabul etmeyip Kur'ân ile reddettikleri halde, İngiliz mahkemeleri şimdiki kadar onlara o cihetten ilişmedi.

Burada ve bütün İslâm hükümetlerinde eskiden beri Yahudiler, Nasraniler tâbi oldukları memleketin dinine, kudsî rejimine muhalif, zıt ve muteriz buldukları halde, o hükümetler hiçbir zaman kanunlarla onlara o cihetten ilişmediler.

Hazret-i Ömer, hilâfeti zamanında, âdi bir Hıristiyan ile mahkemede birlikte muhâkeme olundular. Hâlbuki o Hıristiyan İslâm hükümetinin mu-

*Din ve vicdan hürriyetinin bu ana umdesine güvenerek, yüzlerce âyât-ı Kur'âniyeye istinâden, medeniyetin bozuk kısmına, hürriyet perdesi altında yürüyen mutlak bir istibdâda, lâiklik maskesi altında dîne ve dindarlara karşı tatbik edilen en ağır bir baskıya muhâlefet etmiş isem, kanunlar haricine mi çıkmış oldum? Yoksa Anayasanın hakikî ve samimî müdafaasını mı yapmış bulundum? Haksızlığa karşı, zulme karşı, kanunsuzluğa karşı muhalefet, hiç bir hükümette suç sayılmaz; bilakis, muhalefet meşru ve samimî bir muvazene-i adalet unsurudur.*

kaddes rejimlerine, dinlerine, kanunlara muhalif iken, mahkemede onun o hâli nazara alınmaması açıkça gösterir ki; adalet müessesesi hiçbir cereyana kapılmaz, hiçbir tarafgirliğe kaymaz. Bu, din ve vicdan hürriyetinin bir ana umdesidir ki, komünist olmayan Şarkta, Garbda, bütün dünya adalet müesseselerinde cari ve hâkimdir.

Ben de, din ve vicdan hürriyetinin bu ana umdesine güvenerek, yüzlerce âyât-ı Kur'âniyeye istinâden, medeniyetin bozuk kısmına, hürriyet perdesi altında yürüyen mutlak bir istibdâda, lâiklik maskesi altında dîne ve dindarlara karşı tatbik edilen en ağır bir baskıya muhâlefet etmiş isem, kanunlar haricine mi çıkmış oldum? Yoksa Anayasanın hakikî ve samimî müdafaasını mı yapmış bulundum? Haksızlığa karşı, zulme karşı, kanunsuzluğa karşı muhalefet, hiç bir hükümette suç sayılmaz; bilakis, muhalefet meşru ve samimî bir muvazene-i adalet unsurudur.

2. Bana zulüm ve cefâyı revâ gören Devr-i Sâbıkın yaptığı isnadların ikincisi, emniyet ve âsâyışı ihlâldir. Bu vehim ve hayal ile, bu düzme isnad ile, yirmi sekiz sene bana ceza çektirdiler, memleket memleket, mahkeme mahkeme süründürdüler, zindandan zindana attılar, kimse ile görüştürmediler, tecrid ettiler, zehirlediler; türlü türlü hakaretlerde bulundular.

Biz ki beş yüz bin fedakâr Nur Talebeleri, memleketin her tarafında emniyet ve asayişin fahrî manevî muhafızlarıyız; bize böyle bir isnadda bulunmaları günahların en büyüğüdür. Onlar bize o kadar zalimane ihanetlerde buldukları halde; biz asla hislerimize kapılmayarak, gönüllerde emniyet ve asayişin temin yolunda, iman ve Kur'ân'a hizmet yolunda, gaffetle anarşiye sapanları düştikleri fevzâ gayyasından kurtarmak yolunda çalışmaktan bir an hâli kalmadık.

Muhterem hâkimler, şunu katî olarak arz ederim ki; bu, delilsiz bir iddia değildir. Bizim zulüm ve menfâ sahamız olan altı vilâyetin altı mahkemesi, uzun ve ince tetkikler neticesinde, emniyet ve âsâyışı ihlâl yolunda hiçbir vukuât kaydetmemiştir. Bu hareketimiz ispat eder ki, Nur mekteb-i irfanının talebeleri kalpler üzerinde işler; emniyet ve asayişin bekçisini, kafalara, kalplere yerleştirir. Bizim iman derslerimiz anarşiye karşıdır, bozgunculuğa karşıdır, farmasonlara ve komünistlere karşıdır. Memleketin bütün zabıta dairelerinden sorulsun, beş yüz bin Nur irfan mektebi talebesinden birinin olsun, nizam ve intizama aykırı bir vukuatı var mıdır? Yoktur. Elbette yoktur. Çünkü hepsinin kalbinde nizam ve intizamın en sağlam muhafızı olan iman bekçisi vardır.

*Tarihçe-i Hayat, s. 564*

## **İslamiyet'in pek çok kanun-u esasîsinden üç tanesi**

Birincisi: İslâmiyet'in pek çok kanun-u esasîsinden birisi, **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى** hakikatidir ki, "Birisinin cinayetiyle başkaları, akraba ve dostları mesul olmaz." Hâlbuki şimdiki siyaset-i hâzırada particilik taraftarlığıyla, bir câninin yüzünden pek çok mâsumların zararına rıza gösteriliyor. Bir câninin cinayeti yüzünden taraftarları veyahut akrabaları dahi şenî grybetler ve tezyifler edilip, bir tek cinayet yüz cinayete çevrildiğinden, gayet dehşetli bir kin ve adaveti damarlara dokundurup kin ve garaza ve mukabele-i bilmisile mecbur ediliyor. Bu ise, hayat-ı içtimaiyeyi tamamen zîr ü zeber eden bir zehirdir. Ve hariçteki düşmanların parmak karıştırmalarına tam bir zemin hazırlamaktır. İran ve Mısır'daki hissedilen hadise ve buhranlar bu esastan ileri geldiği anlaşılıyor. Fakat onlar burası gibi değil; bize nispeten pek hafif, yüzde bir nispetindedir. Allah

etmesin, bu hal bizde olsa pek dehşetli olur.

Bu tehlikeye karşı çare-i yegâne: Uhuvvet-i İslâmiyeyi ve esas İslâmiyet milliyetini o kuvvetin temel taşı yapıp, masumları himaye için, cânilerin cinayetlerini kendilerine münhasır bırakmak lâzımdır.

Hem, emniyetin ve asayişin temel taşı yine bu kanun-u esasîden geliyor.

Meselâ, bir hanede veya bir gemide bir masum ile on câni bulunsa, hakikî adaletle ve emniyet ve âsâyîş düstur-u esasîsi ile o mâsumu kurtarıp tehlikeye atmamak için, gemiye ve haneye ilişmemek lâzım -tâ ki mâsum çıkıncaya kadar.

İşte bu kanun-u esasî-i Kur'ânî hükmünce asayiş ve emniyet-i dâhiliyeye ilişmek, on câni yüzünden doksan mâsumu tehlikeye atmak, gazab-ı İlahînin celbine vesile olur. Madem Cenab-ı Hak, bu tehlikeli zamanda bir kısım hakikî dindarların başa geçmesine yol açmış, Kur'ân-ı Hakîmin bu kanun-u esasîsini kendilerine bir nokta-i istinad ve onlara garazkârlık edenlere karşı siper yapmak lâzım geldiğini, zaman ihtar ediyor.

İslâmiyetin ikinci bir kanun-u esasîsi: Şu hadîs-i şeriftir: *سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ*

(Milletin efendisi, onlara hizmet edendir) hakikatiyle, memuriyet bir hizmetkârlıktır; bir hâkimiyet ve benlik için tahakküm âleti değil... Bu zamanda terbiye-i İslâmiyenin noksaniyetiyle ve ubudiyetin zafiyetiyle benlik, enaniyet kuvvet bulmuş. Memuriyeti hizmetkârlıktan çıkarıp bir hâkimiyet ve müstebidâne bir merteye tarzına getirdiğinden, abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi, adalet, adalet olmaz, esasıyla de bozulur. Ve hukuk-u ibad da zîr ü zeber olur. Hukuk-u ibad, hukukullah hükmüne geçmiyor ki hak olabilsin. Belki nefsanî haksızlıklara vesile olur.

Şimdi, Adnan Menderes gibi, “İslâmiyetin ve dînin icaplarını yerine getireceğiz” diye ve mezkûr iki kanun-u esasîye karşı muhalefet edip tam zıddına olarak iki dehşetli cereyan, gayet büyük rüşvetle halkları aldatmak ve ecnebîlerin müdahalesine yol açmak vaziyetinde hücum etmek ihtimali kuvvetlidir.

Birisi: Birinci kanun-u esasîye muhalif olarak, bir câni yüzünden kırk mâsumu kesmiş, bir köyü de yakmış. Bu derecede bir istibdad-ı mutlak, her nefsin zevkine geçecek memuriyete bir hâkimiyet suretinde rüşvet vererek, dindar hürriyetperverlere hücum ediliyor.

İkinci hücum da: İslâmiyet milliyet-i kudsiyesini bırakıp, evvelkisi gibi, bir câni yüzünden yüz mâsumun hakkını çiğneyebilen, zahiren bir milliyetçilik ve hakikatte ırkçılık damarıyla hem hürriyetperver dindar Demokratlara, hem bütün bu vatandaki yüzde yetmiş sair unsurlardan bulunanlara, hem hükûmet aleyhine, hem biçare Türkler aleyhine, hem Demokratın takip ettiği siyaset aleyhine çalışarak ve serseri ve enaniyetli nefislere gayet zevkli bir rüşvet olarak bir ırkçılık kardeşliği veriyor. O zevkli kardeşliğin içinde, o zevkli faydadan bin defa daha ziyade hakikî kardeşleri düşmanlığa çevirmek gibi acip tehlikeyi, o sarhoşluğu ile hissedemiyor.

Meselâ, İslâmiyet milliyetiyle 400 milyon hakikî kardeşin her gün *اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ* (Allah'ım, erkek ve kadın bütün mü'minleri bağışla) dua-yı umumîsiyle manevî yardım görmek yerine, ırkçılık 400 milyon mübarek kardeşleri, dört yüz serseriye ve lâubalilere yalnız dünyevî ve pek cüz'î bir menfaati için terk ettiriyor. Bu tehlike hem bu vatana, hem hükûmete, hem de dindar Demokratlara ve Türklere büyük bir tehlikedir. Ve öyle yapanlar da hakikî Türk değillerdir. Necip Türkler böyle hatadan çekinirler.

Bu iki taife her şeyden istifadeye çalışıp dindar Demokratları devir-

*Bu zamanda terbiye-i İslâmiyenin noksaniyetiyle ve ubudiyetin zafiyetiyle benlik, enaniyet kuvvet bulmuş. Memuriyeti hizmetkârlıktan çıkarıp bir hâkimiyet ve müstebidâne bir merteye tarzına getirdiğinden, abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi, adalet, adalet olmaz, esasıyla de bozulur. Ve hukuk-u ibad da zîr ü zeber olur. Hukuk-u ibad, hukukullah hükmüne geçmiyor ki hak olabilsin. Belki nefsanî haksızlıklara vesile olur.*

hakikatle beraber  
nokta-i istinad  
yapmak, o mezkûr  
muarızlarınıza  
ve hem dâhil  
ve hariçteki  
düşmanlarınıza  
karşı en lâzım  
ve elzem ve  
zarurî bir çare-i  
yegânedir.  
Yoksa o insafsız  
dâhilî ve haricî  
düşmanlarınız  
sizin bir  
cinayetinizi binler  
yapıp ve eskilerin  
de cinayetlerini  
ilâve ederek  
başkaların başına  
yükledikleri  
gibi, size de  
yükleyecekler.  
Hem size, hem  
vatana, hem  
millele telâfi  
edilmeyecek bir  
tehlike olur.

meye çalıştıkları ve çalıştırıldıkları, meydandaki âsar ile tahakkuk ediyor. Bu acip tahribata ve bu iki kuvvetli muarızlara karşı, kırk Sahabe ile dünyanın kırk devletine karşı meydan-ı muarazaya çıkan ve galebe eden ve bin dört yüz sene zarfında ve her asırda üç yüz, dört yüz milyon şakirdi bulunan hakikat-i Kur'âniyenin sarsılmaz kuvvetine dayanmak ve onun içindeki dünyevî ve uhrevî saadet-i ebediyenin zevklerine o cazibedar hakikatle beraber nokta-i istinad yapmak, o mezkûr muarızlarınıza ve hem dâhil ve hariçteki düşmanlarınıza karşı en lâzım ve elzem ve zarurî bir çare-i yegânedir. Yoksa o insafsız dâhilî ve haricî düşmanlarınız sizin bir cinayetinizi binler yapıp ve eskilerin de cinayetlerini ilâve ederek başkaların başına yükledikleri gibi, size de yükleyecekler. Hem size, hem vatana, hem millete telâfi edilmeyecek bir tehlike olur.

Cenab-ı Hak sizleri İslâmiyet lehindeki hizmetlerinizde muvaffak ve mezkûr tehlikelerden muhafaza eylesin diye ben ve Nurcu kardeşlerimiz, yapacağınız hizmete ve mezkûr hakikati kabul etmenize mukabil dua etmeye karar vereceğiz.

Üçüncüsü: İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyeye dair bir kanun-u esasî dahi, bu hadis-i şerifin, *الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْتَانِ الْمَرْصُوعَيْنِ يَشُدُّ بَعْضُهُمُ بَعْضًا* (Mü'minin mü'mine bağlılığı, parçaları birbirini tutan bina gibidir.) hakikatidir. Yani, hariçteki düşmanların tecavüzlerine karşı, dâhildeki adaveti unutmak ve tam tesanüd etmektir. Hattâ en bedevî tâîfeler dahi bu kanun-u esasînin menfaatini anlamışlar ki, hariçte bir düşman çıktığı vakit, o taife birbirinin babasını, kardeşini öldürdükleri halde, o dâhildeki düşmanlığı unutup, hariçteki düşman def oluncaya kadar tesanüd ettikleri halde; binler teessüflerle deriz ki, benlikten, hodfuruşluktan, gururdan ve gaddar siyasetten gelen dâhildeki tarafgirane fikriyle, kendi tarafına şeytan yardım etse rahmet okutacak, muhalifine melek yardım etse lânet edecek gibi hadisatlar görünüyor. Hatta bir sâlih âlim, fikr-i siyasîsine muhalif bir büyük sâlih âlimi tekfir derecesinde gıybet ettiği ve İslâmiyet aleyhinde bir zındığı, onun fikrine uygun ve taraftar olduğu için hararetle sena ettiğini gördüm. Ve şeytandan kaçır gibi, otuz beş seneden beri siyaseti terk ettim.

Hem şimdi birisi, hem Ramazan-ı Şerife, hem şeâir-i İslâmiyeye, hem bu dindar millete büyük bir cinayeti yaptığı vakit muhaliflerinin onun o vaziyeti hoşlarına gittiği görüldü. Hâlbuki küfre rıza küfür olduğu gibi; dalâlete, fiska, zulme rıza da fisktır, zulümdür, dalâlettir. Bu acip halin sırrını gördüm ki, kendilerini millet nazarında ettikleri cinayetlerinden mazur göstermek damarıyla muhaliflerini kendilerinden daha dinsiz, daha câni görmek ve göstermek istiyorlar.

*Emirdağ Lahikası, s. 393- 395; Tarihçe-i Hayat s. 535*

## **Lâik cumhuriyet hükümetlerinin bir kanun-u esasî ve düstur-u siyasîsi hürriyet-i vicdandır.**

Evet, evvelâ başta *الْأَكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدْتَبِينَ الرَّشْدُ* cümlesi, makam-ı cifrî ve ebecdî ile bin üç yüz elli (1350) tarihine parmak basar ve mânâ-ı işaret ile der: Gerçi o tarihte, dini, dünyadan tefrik ile dinde ikraha ve icbara ve mücahede-i diniyeye ve din için silâhla cihada muarız olan hürriyet-i vicdan, hükümetlerde bir kanun-u esasî, bir düstur-u siyasî oluyor ve hükümet, lâik cumhuriyete döner. Fakat ona mukabil manevî bir cihad-ı dinî, iman-ı tahkiki kılıcıyla olacak. Çünkü dindeki rüşd-ü irşad ve hak ve hakikati gözlere gösterecek derecede kuvvetli bürhanları izhar edip tebyin ve tebeyyün eden bir nur Kur'ândan çıkacak diye haber verip bir lem'a-i i'caz gösterir.

Hem, tâ خَالِدُونَ kelimesine kadar, Risale-i Nur'daki bütün muvazenelerin aslı, menbaı olarak aynen o muvazeneler gibi mükerreren nur ve zulümat ve iman ve karanlıkları karşılaştırmasıyla gizli bir emaredir ki, o tarihte bulunan cihad-ı mânevî mübarezesinde büyük bir kahraman "Nur" namında Risale-i Nur'dur ki, dinde bulunan yüzer tılsımları keşfeden onun mânevî elmas kılıcı, maddî kılıçlara ihtiyaç bırakmıyor.

Evet, hadsiz şükürler olsun ki, yirmi senedir Risale-i Nur bu ihbar-ı gaybı ve lem'a-i icâzı bilfiil göstermiştir. Ve bu sırr-ı azîm içindir ki, Risale-i Nur şakirtleri dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlar. Ve hakikî şakirtleri, en dehşetli bir hasmına ve hakaretili tecavüzüne karşı ona der:

"Ey bedbaht! Ben seni idam-ı ebediden kurtarmaya ve fânî hayvaniyetin en süffi ve elim derecesinden bir bâki insanîyet saadetine çıkarmaya çalışıyorum; sen benim ölümüne ve idamıma çalışıyorsun. Senin bu dünyada lezzetin pek az, pek kısa; ve âhirette ceza ve belâların pek çok ve pek uzundur. Ve benim ölümüm bir terhistir. Haydi def ol! Seninle uğraşmam, ne yaparsan yap!" der. O zalim düşmanına hiddet değil, belki acıyor, şefkat ediyor, "Keşke kurtulsaydı" diyerek ıslahına çalışır.

Şualar, s. 243

## **Muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslâmiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran Kur'ân'ın bir kanun-u esasîsi**

*Kardeşlerim,*

Sizce münasipse Başvekile ve dindar mebuslara verilmek üzere, ihtara binaen yazdırılmış gayet ehemmiyetli bir hakikattir.

Mukaddeme: Kırk seneye yakın siyaseti terk ettiğimden ve ekser hayatım bir nevi inzivada geçtiğinden, hayat-ı içtimaiye ve siyasiye ile meşgul olmadığımın, büyük bir tehlikeyi göremiyordum. Bugünlerde o tehlikenin hem millet-i İslâmiyeye ve hem de bu memleket ve hükümet-i İslâmiyeye büyük bir zarar vermeye zemin hazırlamakta olduğunu hissettim. Mecburiyetle, İslâmiyet milliyeti ve hâkimiyeti ve memleketin selâmeti için çalışan ehl-i siyaset ve cemiyet-i beşeriyeye hamiyetle çalışanlar için bana mânevî bir ihtar edildiğinden Üç Nokta'yı beyan edeceğim.

**Birinci nokta:** Gazeteleri dinlemediğim halde bir iki senedir "irtica ile itham" kelimesi mütemadiyen tekrar edildiğini işitiyordum. Eski Said kafasıyla dikkat ettim, kat'iyen gördüm ki:

Siyaseti dinsizliğe âlet yapan ve beşerdeki en dehşetli vahşet ve bedevîliğin bir kanun-u esasîsine irticaa çalışan ve hamiyet maskesini başına geçiren gizli İslâmiyet düşmanları, gaddarâne bir ithamla ehl-i İslâmiyet ve hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle, değil dini siyasete âlet yapmak, belki de siyaseti dine âlet ve tâbi yapmakla, tâ İslâmiyet'in kuvvet-i mânevîyesinden bu hükümet-i İslâmiyeyi tam kuvvetlendirmek ve dört yüz milyon hakikî kardeşi arkasında ihtiyat kuvveti bulundurmamak ve bir kısım zâlim Avrupa'nın dilenciliklerinden kurtulmak için çalışanlara pek haksız olarak "irtica" damgasını vurup onları memlekete zararlı tevehhüm etmeleri, yerden göğe kadar hadsiz bir haksızlıktır. Numunelerinden birinci numunesi: Bu asrın dehşetli zulmüne karşı bir sed olarak İkinci Noktada beyan etmek zamanı geldi. Men-

siyaseti dine âlet ve tâbi yapmakla, tâ İslâmiyet'in kuvvet-i mânevîyesinden bu hükümet-i İslâmiyeyi tam kuvvetlendirmek ve dört yüz milyon hakikî kardeşi arkasında ihtiyat kuvveti bulundurmamak ve bir kısım zâlim Avrupa'nın dilenciliklerinden kurtulmak için çalışanlara pek haksız olarak "irtica" damgasını vurup onları memlekete zararlı tevehhüm etmeleri, yerden göğe kadar hadsiz bir haksızlıktır.

*Kur'ân'ın bir kanun-u esasîsi muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslâmiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran bu kanun-u esasî ki, "Birisinin hatasıyla başkası mesul olamaz." Kardeşi de olsa, aşireti ve taifesi de olsa, partisi de olsa, o cinayete şerik sayılmaz. Olsa olsa, o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız mânevî günahkâr olup âhirette mesul olur; dünyada değil. Eğer bu kanun-u esasî çabuk düstur-u esasî yapılmazsa, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye iki Harb-i Umumînin gösterdiği tahribatın emsaliyle, esfel-i sâfilîn olan o vahşî irticaa düşecek.*

şe'leri iki kanun-u esasîye istinad eden iki irtica var:

Biri: Siyasî ve içtimâî ki, hakikî irticadır. Onun kanun-u esasîsi çok su-i istimale ve zulme medar olmuştur.

İkincisi: İrtica namı verilen hakikî bir terakki ve adaletin esasıdır.

**İkinci nokta:** Beşerin vahşet ve bedevîlik zamanlarındaki bir kanun-u esasîsine, medeniyet namına dine hücum edenler, irtica ile o vahşete ve bedevîliğe dönüyorlar. Beşerin selâmet, adalet ve sulh-ü umumisini mahveden o dehşetli vahşiyane kanun-u esasî, şimdi bizim bu biçare memleketimize girmek istiyor. Garazkârâne ve anûdâne particilik gibi bazı cereyanları aşılamağa başlaması gibi bir ihtilâf görülüyor. O kanun-u esasî de budur:

Bir taifeden, bir cereyandan, bir aşiretten bir ferdin hatasıyla o taifenin, o cereyanın, o aşiretin bütün fertleri mahkûm ve düşman ve mes'ul tevehhüm ediliyor. Bir hata, binler hata hükmüne geçiriliyor. İttifak ve ittihadın temel taşı olan kardeşlik ve vatandaşlık, muhabbet ve uhuvveti zîr ü zeber ediyor.

Evet, birbirine karşı gelen muannid ve muarız kuvvetler, kuvvetsiz oluyorlar. Bu kuvvetsizlikle zayıflandığı için, millete ve memlekete ve vatana âdilâne hizmete muvaffak olunamadığından, maddî ve manevî bir nevi rüşvet vermeye mecbur oluyorlar ki, dinsizleri kendilerine taraftar yapmak için o gaddar, engizisyonâne ve bedeviyâne ve vahşiyane bu mezkûr kanun-u esasîye karşı ayn-ı adalet olan bu semavî ve kudsî **وَلَا تَقْرُؤُوا آيَةَ وَزَرَ أَخْرَى** nass-ı kat'îsiyle, Kur'ân'ın bir kanun-u esasîsi muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslâmiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran bu kanun-u esasî ki, "Birisinin hatasıyla başkası mesul olamaz." Kardeşi de olsa, aşireti ve taifesi de olsa, partisi de olsa, o cinayete şerik sayılmaz. Olsa olsa, o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız mânevî günahkâr olup âhirette mesul olur; dünyada değil. Eğer bu kanun-u esasî çabuk düstur-u esasî yapılmazsa, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye iki Harb-i Umumînin gösterdiği tahribatın emsaliyle, esfel-i sâfilîn olan o vahşî irticaa düşecek.

İşte, Kur'ân'ın bu gibi kudsî kanun-u esasîsine irtica namını veren bedbahtlar, vahşet ve bedevîliğin dehşetli bir kanun-u esasîsi olarak kabul ettikleri şimdiki öylelerinin siyasetinin bir nokta-i istinadı şudur ki: "Cemaatin selâmeti için fert feda edilir. Vatanın selâmeti için eşhasın hukuku nazara alınmaz. Devletin siyasetinin selâmeti için cüz'î zulümler nazara alınmaz" diye, bir tek cânî yüzünden bir köyü mahvetmekle bin mâsumun hakkını nazara almaz. Bir tek câninin yüzünden bin adamın kılıçtan geçmesini caiz görür. Bir adamın yaranılmasıyla binler masumu sıkıntıya verdirir. Ve iki yüz adamı kurşuna dizilmesini o bahaneyle nazara almaz. Birinci Harb-i Umumîde üç bin adamın câniyâne siyaset hatâlarıyla otuz milyon biçare nev-i beşer aynı harpte mahvedildiği gibi, binler misaller var.

İşte bu vahşiyane irticain, bu dehşetli zulümlerine karşı gelen Kur'ân şakirtlerinin, Kur'ân'ın yüzer kanun-u esasîsinden **وَلَا تَقْرُؤُوا آيَةَ وَزَرَ أَخْرَى** âyetinin ders verdiği kanun-u esasîsi ile adâlet-i hakikiyeyi ve ittihadı ve uhuvveti temin etmeye çalışan ehl-i iman fedakârlarına "mürteci" namını verip onları müttehem etmek, mel'un Yezid'in zulmünü adâlet-i Ömeriyeye tercih etmek misilli en vahşî ve zalimâne bir engizisyon kanununu, beşerin en yüksek terakkiyatına ve adâletine medar olan Kur'ân'ın mezkûr kanun-u esasîsine tercih etmek hükmündedir. Hükümet-i İslâmiye ile bu memleketin selâmetine çalışan ehl-i siyasetin mezkûr hakikati nazara alması lâzımdır. Yoksa üç veya dört cereyanın muannidâne muaraza etmeleriyle, o kuvvetler, muaraza sebebiy-

le zayıflar. Memleketin menfaatine ve asayişine sarf edilecek o zayıf kuvvetle hâkimiyetini—hatta istibdad ile de olsa—asayiş ve emniyet-i umumiyeyi muhafazaya kâfi gelmediğinden Fransız ihtilâl-i kebîrinin tohumlarının bu mübarek memleket-i İslâmiyeye ekilmesine yol vermektir diye telâş edilebilir.

Madem bu ittifaksızlıktan gelen zaafiyet ve kuvvetsizlik sebebiyle ecnebinin politikasına ve ehemmiyetsiz, muvakkat yardımlarına karşı bu acip mânevî rüşvetler veriliyor, dört yüz milyon kardeşin uhuvvetine, milyarlar ecdadın mesleğine ehemmiyet verilmiyor gibi bir mânâ hükmediyor. Ve asayiş ve siyasete zarar gelmemek için bu kadar israfat ile bol maaşlar suretinde kuvvet teminine kendilerini mecbur zannederek rüşvetler veriliyor; milletin fakr-ı hali nazara alınmıyor. Elbette ve elbette ve kat'î olarak, şimdi bu memleketteki ehl-i siyaset, garba ve ecnebîye verdiği siyasî ve mânevî rüşvetin on mislini âlem-i İslâmın ileride cemahir-i müttefikası hükmünde olacak olan dört yüz milyon Müslüman kardeşlere memleket ve milletin ve bu devlet-i İslâmiyenin selâmeti için gayet azîm bir bahşîş ve zararsız rüşvet vermesi lâzım ve elzemdir.

İşte o makbul, lâzım ve çok menfaatli, caiz ve vacip rüşvet ise, teavün-ü İslâmın esası ve hediye-i Kur'an'ın semavî bir düsturu ve rabitası ve kudsî kanun-u esasîsi olan *إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ \* وَالصَّالِحِينَ يَحِبُّهُمُ اللَّهُ \* وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ \* وَلَا تَنَالُوا الْعُقُوبَ أَلْفَسُلُوا \* وَكُلُّهُمْ عِنْدَ اللَّهِ* kudsî, esasî kanunlarını düstur-u hareket etmektir.

(Müslümanlar ancak kardeşdir. Hucurât Sûresi, 49:10.)

(Allah'ın dinine ve Kur'an'a hep birlikte sımsıkı sarılın. *Âl-i İmran Sûresi*, 3:103.)

(Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. *En'âm Sûresi*, 6:164; *İsrâ Sûresi*, 17:15; *Fâtır Sûresi*, 35:18; *Zümer Sûresi*, 39:7.)

(İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz de elden gider. *Enfâl Sûresi*, 8:46.)

*Emirdağ Lahikası*, s. 318-320

## **Kur'anî bir düstur: “Bir adamın cinayetiyle başkası mesul olamaz”**

Üstadımız en cebbar firavunlara karşı izzet-i İslamiyeyi muhafaza edip baş eğmediği ve hatta esareti vaktinde Rus'un başkumandanına kıyam etmeyecek ve idamı kabul edecek derecede bir izzet-i diniyeyi taşıdığı halde, bu mübarek vatanda asayişe zarar gelmemek için, en küçük bir jandarmanın dahi hürmetsiz ve ismetsiz muamelesine ses çıkarmıyor, sabırla karşılıyor. Sebebi de Kur'an'ın bir kanun-u esasîsi olan sırrıyla *وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ* Bir adamın cinayetiyle başkası mesul olamaz-kardeşi de olsa.”

Said Nursi Risale-i Nur okuyanlara, hususan bütün vilayat-ı şarkiyedekilere Nur dersleriyle demiş ki: “Dâhili asayişe ilişmek, yüzde on cani yüzünden doksan masuma zulüm ve zarar vermektir. Onun için, Risale-i Nur okuyanlara ilişmek değil, muhafaza etsinler.” İşte bu sır için siyasete ilişmiyor. Asayiş bütün kuvvetiyle muhafazaya çalışıyor. Yine bugün de, bu müessif hadiseden dolayı kaymakama hiddet etmemiş, bilakis selam göndererek hakkını helal ettiğini bildirmiştir.

*Şualar*, s. 430

Said Nursi  
Risale-i Nur  
okuyanlara,  
hususan  
bütün vilayat-ı  
şarkiyedekilere  
Nur dersleriyle  
 demiş ki: “Dâhili  
asayişe ilişmek,  
yüzde on cani  
yüzünden  
doksan masuma  
zulüm ve zarar  
vermektir. Onun  
için, Risale-i  
Nur okuyanlara  
 ilişmek değil,  
muhafaza  
etsinler.” İşte bu  
sır için siyasete  
 ilişmiyor. Asayiş  
bütün kuvvetiyle  
muhafazaya  
 çalışıyor. Yine  
bugün de, bu  
müessif hadiseden  
dolayı kaymakama  
hiddet etmemiş,  
bilakis selam  
göndererek  
hakkını helal  
ettiğini  
bildirmiştir.

Siyaset-i  
beşeriyenin en  
esaslı bir kanun-u  
esasîsi olan,  
“Selâmet-i millet  
için fertler feda  
edilir. Cemaatin  
selâmeti için eşhas  
kurban edilir.  
Vatan için her  
şey feda edilir”  
diye, bütün nev-i  
beşerdeki şimdide  
kadar dehşetli  
cinayetler bu  
kanunun su-i  
istimalinden  
neş’et ettiğini  
kat’iyen bildim.  
Bu kanun-u  
esasî-yi beşeriye,  
bir hadd-i  
muayyenesi  
olmadığı için çok  
su-i istimalde yol  
açmış.

## **Bir masum, rızası olmadan, bütün insana da feda edilmez**

**Birinci Sual:** Niçin eskiden Hürriyetin başında siyasetle hararetle meşgul oluyordun, bu kırk seneye yakındır ki bütün bütün terk ettin?

**Elcevap:** Siyaset-i beşeriyenin en esaslı bir kanun-u esasîsi olan, “Selâmet-i millet için fertler feda edilir. Cemaatin selâmeti için eşhas kurban edilir. Vatan için her şey feda edilir” diye, bütün nev-i beşerdeki şimdide kadar dehşetli cinayetler bu kanunun su-i istimalinden neş’et ettiğini kat’iyen bildim. Bu kanun-u esasî-yi beşeriye, bir hadd-i muayyenesi olmadığı için çok su-i istimalde yol açmış. İki Harb-i Umumî, bu gaddar kanun-u esasînin su-i istimalinden çıkıp bin sene beşerin terakkiyatını zir ü zeber ettiği gibi, on cânî yüzünden doksan mâsumun mahvına fetva verdi. Bir menfaat-i umumî perdesi altında şahsî garazlar, bir cânî yüzünden bir kasabayı harap etti. Risale-i Nur bu hakikati bazı mecmua ve müdafaatta ispat ettiği için onlara havale ediyorum.

İşte, beşeriyet siyasetlerinin bu gaddar kanun-u esasîsine karşı, Arş-ı Âzamdan gelen Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyandaki bu gelen kanun-u esasîyi buldum. O kanunu da şu âyet ifade ediyor:

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ (Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. En’âm Sûresi, 6:164)

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ أَوْ قَاتِلٍ فَإِنِّي لَأَكْفِرُ بِكَ وَأَنَا لَعَنُوكَ لِمَ تَقْتُلُهَا (Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir. Maide Suresi, 32.)

Yani, bu iki âyet, bu esasî ders veriyor ki: “Bir adamın cinayetiyle başkalar mes’ul olmaz. Hem bir masum, rızası olmadan, bütün insana da feda edilmez -kendi ihtiyarıyla, kendi rızasıyla kendini feda etse, o fedakârlık bir şehadettir ki, o başka meseledir” diye, hakikî adalet-i beşeriyeyi te’sis ediyor. Bunun tafsilâtını da Risale-i Nur’a havale ediyorum.

**İkinci Sual:** Sen eskiden şarktaki bedevî aşâirde seyahat ettiğin vakit, onları medeniyet ve terakkiyata çok teşvik ediyordun. Neden kırk seneye yakındır medeniyet-i hâzıradan “mim’siz” diyerek hayat-ı içtimaiyeden çekildin, inzivaya sokuldun?

**Elcevap:** Medeniyet-i hâzıra-i garbiye, semavî kanun-u esasîlere muhalif olarak hareket ettiği için seyyiatı hasenatına, hatâları, zararları, faydalarına râcih geldi. Medeniyetteki maksud-u hakikî olan istirahat-i umumiye ve saadet-i hayat-ı dünyeviye bozuldu. İktisat, kanaat yerine israf ve sefahet; ve sa’y ve hizmet yerine tembellik ve istirahat meyli galebe çaldığından, biçare beşeri hem gayet fakir, hem gayet tembel eyledi. Semavî Kur’ân’ın kanun-u esasîsi,

لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِكْرَامٌ إِلَّا مَا شَرَفْنَا لَهُ نُفُوسَهُ (İnsan için ancak çalıştığıının karşılığı vardır. Necm Sûresi, 53:39; “Yiğin, için, fakat israf etmeyin.” Arâf Sûresi, 7:31.) ferman-ı esasîsiyle, “beşerin saadet-i hayatiyesi, iktisat ve sa’y gayrette olduğunu ve onunla beşerin havas, avâm tabakası birbiriyile barışabilir” diye Risale-i Nur bu esasî izaha binaen, kısa bir iki nükte söyleyeceğim:

Birincisi: Bedevilikte beşer üç dört şeye muhtaç oluyordu. O üç dört hâcâtını tedarik etmeyen, on adette ancak ikisiydi. Şimdiki garp medeniyet-i zâlîme-i hâzırası, su-i istimalât ve israfat ve hevesatı tehîç ve havâic-i gayr-ı zaruriyeyi, zarurî hâcatlar hükmüne getirip görenek ve tiryakilik cihetiyle, şimdiki o medenî insanın tam muhtaç olduğu dört hâcâtı yerine, yirmi şeye bu zamanda muhtaç oluyor. O yirmi hâcâtı tam helâl bir tarzda tedarik edecek, yirmiden ancak ikisi olabilir; on sekizi muhtaç hükmünde kalır. Demek, bu medeniyet-i hâzıra insanı çok fakir ediyor. O ihtiyaç cihetinde beşeri zulme,



başka haram kazanmaya sevk etmiş. Biçare avâm ve havas tabakasını daima mübarezeyle teşvik etmiş. Kur'ân'ın kanun-u esasîsi olan "vücub-u zekât, hurmet-i riba" vasıtasıyla avâmın havassa karşı itaatini ve havassın avâma karşı şefkatini temin eden o kudsî kanunu bırakıp burjuvaları zulme, fukaraları isyana sevk etmeye mecbur etmiş. İstirahat-i beşeriyeyi zir ü zeber etti.

İkinci nükte: Bu medeniyet-i hâzıranın harikaları, beşere birer nimet-i Rabbanîye olmasından, hakikî bir şükür ve menfaat-i beşerde istimali iktiza ettiği halde, şimdi görüyoruz ki, ehemmiyetli bir kısım insanı tembelliğe ve sefahete ve sa'yî ve çalışmayı bırakıp istirahat içinde hevesatı dinlemek meylini verdiği için, sa'yin şevkini kırıyor. Ve kanaatsizlik ve iktisatsızlık yoluyla sefahete, israfa, zulme, harama sevk ediyor.

Meselâ, Risale-i Nur'daki Nur Anahtarının dediği gibi, radyo büyük bir nimet iken, maslahat-ı beşeriyeye sarf edilmekle bir manevî şükür iktiza ettiği halde, beşte dördü hevesata, lüzumsuz, malayani şeylere sarf edildiğinden, tembelliğe, radyo dinlemekle heveslenmeye sevk edip sa'yin şevkini kırıyor. Vazife-i hakikiyesini bırakıyor.

Hatta çok menfaatli olan bir kısım harika vesait, sa'y ve amel ve hakikî maslahat-ı ihtiyac-ı beşeriyeye istimali lâzım gelirken, ben kendim gördüm, ondan bir ikisi zarurî ihtiyacâta sarf edilmeye mukabil, ondan sekizi keyif, hevesat, tenezzüh, tembelliğe mecbur ediyor. Bu iki cüz'î misale binler misaller var.

Elhasıl: Medeniyet-i garbiye-i hâzıra, semavî dinleri tam dinlemediği için, beşeri hem fakir edip ihtiyacatı ziyadeleştirmiş. İktisat ve kanaat esasını bozup israf ve hurs ve tamahı ziyadeleştirmeye, zulüm ve harama yol açmış.

Hem beşeri vesait-i sefahete teşvik etmekle, o biçare muhtaç beşeri tam tembelliğe atmış, sa'y ve amelin şevkini kırıyor. Hevesata, sefahete sevk edip ömrünü faydasız zayi ediyor.

Hem o muhtaç ve tembelleşmiş beşeri, hasta etmiş. Su-i istimal ve israfatla yüz nevi hastalığın sirayetini, intişarına vesile olmuş.

Hem üç şiddetli ihtiyaç ve meyl-i sefahet ve ölümü her vakit hatıra getiren kesretli hastalıklar ve dinsizlik cereyanlarının o medeniyetin içlerine yayılmasıyla intibaha gelip uyanmış beşerin gözü önünde ölümü idam-ı ebedî suretinde gösterip her vakit beşeri tehdit ediyor, bir nevi cehennem azâbı veriyor.

İşte bu dehşetli musibet-i beşeriyeye karşı Kur'ân-ı Hakîmin dört yüz milyon talebesinin intibahıyla ve içinde semavî, kudsî kanun-u esasîleriyle bin üç yüz sene evvel gösterdiği gibi, yine bu dört yüz milyonun kendi kudsî esasî kanunlarıyla beşerin bu üç dehşetli yarasını tedavi etmesini; ve eğer yakında kıyamet kopmazsa, beşerin hem saadet-i hayat-ı dünyevîyesini, hem saadet-i hayat-ı uhrevîyesini kazandıracığını; ve ölümü, idam-ı ebedîden çıkarıp âlem-i nura bir terhis tezkeresi göstermesini; ve ondan çıkan medeniyetin mehasini, seyyiatına tam galebe edeceğini; ve şimdiye kadar olduğu gibi dinin bir kısmını, medeniyetin bir kısmını kazanmak için rüşvet vermek değil, belki medeniyeti ona, o semavî kanunlara bir hizmetkâr, bir yardımcı edeceğini, Kur'ân-ı Mu'cizi'l-Beyânın işârât ve rumuzundan anlaşıldığı gibi, rahmet-i İlahiyeden şimdiki uyanmış beşer bekliyor, yalvarıyor, arıyor.

*Emirdağ Lahikası, s. 333- 335*

*İkinci nükte:  
Bu medeniyet-i  
hâzıranın  
harikaları, beşere  
birer nimet-i  
Rabbanîye  
olmasından,  
hakikî bir şükür  
ve menfaat-i  
beşerde istimali  
iktiza ettiği halde,  
şimdi görüyoruz  
ki, ehemmiyetli  
bir kısım insanı  
tembelliğe ve  
sefahete ve sa'yî  
ve çalışmayı  
bırakıp istirahat  
içinde hevesatı  
dinlemek meylini  
verdiği için,  
sa'yin şevkini  
kırıyor. Ve  
kanaatsizlik  
ve iktisatsızlık  
yoluyla sefahete,  
israfa, zulme,  
harama sevk  
ediyor.*

Felsefe fûnunu  
ile ulûm-u diniye  
birbiriyle barışsın  
ve Avrupa  
medeniyeti,  
İslâmiyet  
hakaikiyle tam  
musalâha etsin.  
Ve Anadolu'daki  
ehl-i mektep ve  
ehl-i medrese  
birbirine yardımcı  
olarak ittîfak etsin  
diye, vilâyât-ı  
şarkiyenin  
merkezinde hem  
Hindistan, hem  
Arabistan, hem  
İran, hem Kafkas,  
hem Türkistan'ın  
ortasında,  
Medresetü'z-  
Zehra mânâsında,  
Câmiü'l-Ezher  
üslûbunda bir  
darülfünun, hem  
mektep, hem  
medrese olarak  
bir üniversite  
için, tam elli beş  
senedir Risale-i  
Nur'un hakaikine  
çalıştığım gibi ona  
da çalışmışım.

## Kur'an'ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına vesile olabilen Medresetü'z Zehra

Türkistan, Kürdistan'daki milletleri, menfî ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müsbet ve kudsî ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile اِسْمًا الْمَوْمِنُونَ Kur'an'ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına mazhar olsun. Ve felsefe fûnunu ile ulûm-u diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikiyle tam musalâha etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittîfak etsin diye, vilâyât-ı şarkiyenin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan'ın ortasında, Medresetü'z-Zehra mânâsında, Câmiü'l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur'un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için 20 bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara'da mevcut 200 mebustan 163 mebusun imzası ile 150 bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler. Mustafa Kemal de içinde idi. Demek, şimdiki para ile beş milyon liraya yakın bir tahsisat vermekle, tâ o zamanda böyle kıymetdar bir üniversitenin tesisine her şeyden ziyade ehemmiyet verdiler. Hatta dinde çok lâkayt ve garplılaşmak ve an'anattan tecerrüd etmek taraftarı bulunan bir kısım mebuslar dahi onu imza ettiler. Yalnız onlardan ikisi dediler ki:

“Biz şimdi ulûm-u an'ane ve ulûm-u diniyeden ziyade garplılaşmaya ve medeniyete muhtacız.”

Ben de cevaben dedim:

Siz, farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya'da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve filozofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya'yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesiratından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fitrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an'ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyât-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyet'in hakaikine kat'iyen taraftar olmak, size lâzım ve elzemdir.

*Emirdağ Lahikası, s. 439*

## Kur'anî bir kanun-u esasînin Risale-i Nur'a verdiği ders Bediüzzaman Said Nursi'nin gazetelere bir mektubu

Bize ait meseleleri yazan gazetelere hitaben yazdığım bu yazıyı neşretmeler, bugünlerde olan aleyhimdeki isnatlarını helâl edeceğim. Şiddetli hastalığıma binaen bu kısacık mektubumu o gazeteler neşretsinsinler ki; bizi düşünen kardeşlerim kederlenmesin.

Evvelâ: Bugünlerde olan meseleler için merak etmeyiniz. Hakkımızda tecelli eden inayet ve rahmet-i İlâhiye ile bu büyük bir hayırdır. Hem hasta olduğumdan konuşmaya ve görüşmeye de tahammül edemiyorum. Şimdi Risale-i Nur'un dâhil ve hariçteki fevkalâde intişarı ve geniş fütuhatıyla düşmanlar da dost olmuşlar. Herkesin konuşmak istemesine mukabil, inayet-i İlâhiye ile sesim de kısılmış ki, daha Risale-i Nur bana ihtiyaç bırakmadığından görüşüp konuşmuyorum.

Beni altı vilâyetten davet etmeleri üzerine giderken önümüze gelen ve Risale-i Nur'un ve mesleğimin hakikatini anlayan dost memurlar, Emirdağ'ın-

da istirahat etmemi ve şimdilik Emirdağ'ında kalmamı hükümetin rica ettiğini bildirdiler. Zaten görüşmeye ve konuşmaya tahammül edemediğimden, hakkımdaki bu dostane teklif ve vaziyet bir inayet oldu ki, beni davet eden çok vilâyetlerdeki hakikî kardeşlerimin hatırları kırılmasın. Hem bazı vilâyetlere gidip diğer vilâyetlere gidemediğimden ileri gelen vaziyetimle, yüz binlerle hakikî fedakâr talebelerim gücenmesinler.

Saniyen: Benim bu seyahatlerimde kat'iyen siyasetle alâkâmın olmadığına bir delil, kırk seneden beri siyaseti terk ettiğimden, yalnız ve yalnız Kur'an'ın bu zamana tam muvafık bir tefsiri olan Risale-i Nur küfr-ü mutlakı kıldığı için anarşistliğe ve tahribatçı cereyanlara karşı sed çektiği gibi, Kur'an'ın Risale-i Nur'a verdiği dersinde bir kanun-u esasî olan وَلَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْكُفْرِ وَلَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْكُفْرِ سırıyla, "Asayişe ilişmek, beş cânî yüzünden doksan mâsuma zulüm etmektir" diye olan uhrevî hizmetimiz vatan, millet ve âsâyişe de büyük bir faydası olması cihetiyle, beniecessüs eden veyahut da zahmet veren polis ve inzibatlara da helâl ediyorum. Onları asayişin mücahid muhafızları diye, kardeş gibi mesrurâne kabul ettim. Hatta beni Ankara'dan çevirmelerini de kabul ettiğim gibi, hakkımda bir inayet-i İlâhiyeye vesile olmaları cihetiyle Allah'a şükrettim. Ve kemal-i ferahla Ankara'dan döndüm.

*Emirdağ Labikası, s. 453*

### **Meşrutiyet ve kanun-u esasî; hakikî adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir.**

Geçen sene bidayet-i hürriyette elli-altmış telgraf umum şark aşiretlerine sadaret vasıtasıyla çektim. Meali şu idi:

"Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz mesele ise; hakikî adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir. Hüsn-ü telâkki ediniz, muhafazasına çalışınız. Zira dünyevî saadetimiz meşrutiyettedir. Ve istibdattan herkesten ziyade biz zarardıdeyiz."

Her yerden bu telgrafların cevabı müspet ve güzel olarak geldi. Demek vilâyat-ı şarkıyeyi tenbih ettim, gafil bırakmadım; ta yeni bir istibdat onların gaffetinden istifade etmesin. Neme lazım demediğimden cinayet işledim ki, bu mahkemeye girdim.

*Tarihçe-i Hayat, s. 56*

### **Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, kâinattaki kanun-u fitrata muvafık hareket etmeli**

Tenkîtkârâne bir suale cevaptır.

Ehl-i dünya tarafından deniliyor ki: "Sen neden bizden küstün? Bir defa olsun hiç müracaat etmeyip sükût ettin. Bizden şiddetli şekva edip 'Bana zulmediyorsunuz' diyorsun. Hâlbuki bizim bir prensibimiz var, bu asrın muktezası olarak hususî düsturlarımız var. Bunların tatbikini sen kendine kabul etmiyorsun. Kanunu tatbik eden zalim olmaz. Kabul etmeyen isyan eder. Ezcümle, bu asr-ı hürriyette ve bu yeni başladığımız cumhuriyetler devrinde, müsavat esasî üzerine tahakküm ve tagallübü kaldırmak düsturu bizim bir kanun-u esasîmiz hükmüne geçtiği halde, sen kâh hocalık, kâh zâhidlik suretinde teveccüh-ü âmmeyi kazanarak, nazar-ı dikkati kendine celp ederek, hükümetin nüfuzu haricinde bir kuvvet, bir makam-ı içtimai elde etmeye çalıştığın, zâhir halin ve eski zamandaki macera-yı hayatının delâletiyle anlaşılıyor. Bu hâl ise, şimdiki

*"Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz mesele ise; hakikî adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir. Hüsn-ü telâkki ediniz, muhafazasına çalışınız. Zira dünyevî saadetimiz meşrutiyettedir. Ve istibdattan herkesten ziyade biz zarardıdeyiz."*

*Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinattaki kanun-u fitrata muvafık hareket etmezse, hayırlı işlerde ve terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer. Madem kanun-u fitrata tatbik-i harekete mecburiyet var; elbette fitrat-ı beşeriyeyi değiştirmek ve nev-i beşerin hilkatindeki hikmet-i esasiyeyi kaldırmakla, mutlak müsavvat kanunu tatbik edilebilir.*

tabirle, burjuvaların müstebidâne tahakkümleri içinde hoş görünebilir. Fakat bizim tabaka-i avâmın intibahıyla ve galebesiyle tezahür eden tam sosyalizm ve bolşevizm düsturları bizim daha ziyade işimize yaradığı için o sosyalizm düsturlarını kabul ettiğimiz halde, senin vaziyetin bize ağır geliyor, prensiplerimize muhalif düşüyor. Onun için sana verdiğimiz sıkıntıdan şekvaya ve küsmeye hakkın yoktur.”

Elcevap: Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinattaki kanun-u fitrata muvafık hareket etmezse, hayırlı işlerde ve terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer. Madem kanun-u fitrata tatbik-i harekete mecburiyet var; elbette fitrat-ı beşeriyeyi değiştirmek ve nev-i beşerin hilkatindeki hikmet-i esasiyeyi kaldırmakla, mutlak müsavvat kanunu tatbik edilebilir.

Evet, ben neseben ve hayatça avam tabakasındayım. Ve meşreben ve fikren, müsavvat-ı hukuk mesleğini kabul edenlerdenim. Ve şefkaten ve İslâmiyetten gelen sırr-ı adalette, burjuva denilen tabaka-i havassın istibdat ve tahakkümlerine karşı eskiden beri muhalefetle çalışanlardayım. Onun için, bütün kuvvetimle adalet-i tâmmehinde, zulüm ve tagallübün ve tahakküm ve istibdadın aleyhindeyim.

Fakat nev-i beşerin fitratı ve sırr-ı hikmeti, müsavvat-ı mutlaka kanununa zıttır. Çünkü Fâtır-ı Hakîm, kemal-i kudret ve hikmetini göstermek için, az bir şeyden çok mahsulât aldırır ve bir sayfada çok kitapları yazdırır ve bir şeyle çok vazifeleri yaptırdığı gibi, beşer nevi ile de binler nevin vazifelerini gördürür. İşte o sırr-ı azimendir ki, Cenâb-ı Hak, insan nevini, binler neveleri sümbül verecek ve hayvanatın sair binler neveleri kadar tabakat gösterecek bir fitratta yaratmıştır. Sair hayvanat gibi kuvâlarına, lâtifelerine, duygularına had konulmamış; serbest bırakıp hadsiz makamatta gezecek istidat verdiğinden, bir nevi iken binler nevi hükmüne geçtiği içindir ki, arzın halifesi ve kâinatın neticesi ve zihayatın sultanı hükmüne geçmiştir.

İşte, nev-i insanın tenevvünün en mühim mayası ve zembereği, müsabaka ile hakîkî imanlı fazilettir. Fazileti kaldırmak, mahiyet-i beşeriyenin tebdiliyle, aklın söndürülmesiyle, kalbin öldürülmesiyle, ruhun mahvedilmesiyle olabilir. Evet, şu hürriyet perdesi altında müthiş bir istibdadı yaşayan şu asrın gaddar yüzüne çarpılmaya lâyık iken ve hâlbuki o tokada müstehak olmayan gayet mühim bir zatın yanlış olarak yüzüne savrulan kâmilâne şu sözün,

Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imha-yı hürriyet?

Çalış, idraki kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

Sözünün yerine, bu asrın yüzüne çarpmak için ben de derim:

Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imha-yı hakikat?

Çalış, kalbi kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

Veyahut

Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imha-yı fazilet?

Çalış, vicdanı kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

Evet, imanlı fazilet, medar-ı tahakküm olmadığı gibi, sebebi istibdat da olamaz. Tahakküm ve tagallüb etmek faziletsizliktir. Ve bilhassa ehl-i faziletin en mühim meşrebi, acz ve fakr ve tevazu ile hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye karışmak tarzındadır. Lillâhilhamd, bu meşrep üstünde hayatımız gitmiş ve gidiyor. Ben kendimde fazilet var diye fahir suretinde dâvâ etmiyorum. Fakat nimet-i İlahiyeyi tahdis suretinde şükretmek niyetiyle diyorum ki:

Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle, ulûm-u imaniye ve Kur'âniyeye çalış-

mak ve fehmetmek faziletini ihsan etmiştir. Bu ihsan-ı İllâhîyi bütün hayatımda, lillâhilhamd, tevfik-i İllâhî ile şu millet-i İslâmiyenin menfaatine, saadetine sarf ederek, hiçbir vakit vasıta-i tahakküm ve tagallüb olmadığı gibi, ekser ehl-i gaffetçe matlup olan teveccüh-ü nâs ve hüsn-ü kabul-ü halk dahi, mühim bir sırta binaen benim menfurumdur, onlardan kaçıyorum. Yirmi sene eski hayatımı zayı ettiği için onları kendime muzır görüyorum. Fakat Risale-i Nur'u beğenmelerine bir emare biliyorum, onları küstürmüyorum.

İşte, ey ehl-i dünya! Dünyanıza hiç karışmadığım ve prensiplerinize hiçbir cihet-i temasım bulunmadığı ve dokuz sene esaretteki bu hayatımın şehadetiyle yeniden dünyaya karışmaya hiçbir niyet ve arzum yokken, bana eski bir mütegalip ve daima fırsatı bekleyen ve fikr-i istibdat ve tahakkümü taşıyan bir adam gibi yapılan bunca tarassut ve tazyikiniz hangi kanunladır? Hangi maslahatladır? Dünyada hiçbir hükümet böyle fevkalkanun ve hiçbir ferdin tasvibine mazhar olmayan bir muameleye müsaade etmediği halde, bana karşı yapılan bu kadar bed muamelelere, yalnız değil benim küsmem, belki eğer bilse nev-i beşer küser, belki kâinat küsüyor.

*Lem'alar, s. 174-175*

### **Kuvvet kanunda olmazsa şahsa geçer**

Bu vatanda şimdilik dört parti var. Biri Halk Partisi, biri Demokrat, biri Millet, diğeri İttihad-ı İslâm'dır.

İttihad-ı İslâm Partisi, yüzde altmış, yetmişi tam mütedeyyin olmak şartıyla şimdiki siyaset başına geçebilir. Dini siyasete âlet etmemeye, belki siyaseti dine âlet etmeye çalışabilir. Fakat çok zamandan beri terbiye-i İslâmiye zedelenmesiyle ve şimdiki siyasetin cinayetine karşı dini siyasete âlet etmeye mecbur olacağından, şimdilik o parti başa geçmemek lâzımdır.

Halk Partisi ise: Hakikaten acip ve zevkli bir rüşvet-i umumîyi kanunlar perdesinde bazı memurlara verdikleri için, yirmi sekiz senelik bütün cinâyatıyla başkaların cinâyâtı ve İttihatçıların ve mason kısmının seyyiatları da o partiye yükletildiği halde, Demokratlara bir cihette galip hükmündedirler. Çünkü ubudiyetin noksanıyetiyle enaniyet kuvvet bulur, nemrutçuluklar çoğalır. Bu benlik zamanında, memuriyet hakikatte bir hizmetkârlık olduğu halde, bir hâkimiyet, bir ağalık, bir nemrutçulukla nefse gayet zevkli bir hâkimiyet mertebesini bir kısım memurlara rüşvet olarak verdiği için, bütün o acip cinayetlerle ve kendinden olmayan ceridelerin neşriyatıyla beraber bana yapılan muamelelerinden hissettim ki, bir cihette manen Demokratlara galip geliyorlar. Hâlbuki İslâmiyet'in bir kanun-u esasîsi olan, hadis-i şerifte سَيِّدُ الْقَوْمِ كَادِمُهُمْ ya ni, "Memuriyet, emirlik ise, reislik değil, millete bir hizmetkârlıktır." Demokratlık, hürriyet-i vicdan, İslâmiyet'in bu kanun-u esasîsine dayanabilir. Çünkü kuvvet kanunda olmazsa şahsa geçer. İstibdad, mutlak keyfi olur.

*Emirdağ Lahikası, s. 386*

### **Siyasetteki muktesit meslek**

Sual:Haşiye "İnkılâptan on sene evvel, hükûmete nihayet derecede muteriz olduğun halde, hükûmete hücum edenlere dahi îtiraz ederdin. Hatta selâtin-i Osmanıyeyi ifratla sena ederdin; hatta derdin: 'Muhtemeldir, Abdulhamid, muktedir değil ki dizgini gevşetsin, milletin saadetine yol versin. Veyahut hata bir içtihad ile olabilir, bir gayr-i makbul özü kendine bulsun. Veyahut

*İttihad-ı İslâm Partisi, yüzde altmış, yetmişi tam mütedeyyin olmak şartıyla şimdiki siyaset başına geçebilir. Dini siyasete âlet etmemeye, belki siyaseti dine âlet etmeye çalışabilir. Fakat çok zamandan beri terbiye-i İslâmiye zedelenmesiyle ve şimdiki siyasetin cinayetine karşı dini siyasete âlet etmeye mecbur olacağından, şimdilik o parti başa geçmemek lâzımdır.*

Acaba sabık  
istibdadı hürriyet  
zanneden  
ve Kanun-u  
Esasiye itiraz  
eden adamlara  
nasıl itiraz  
etmeyeceğim?  
Çendan,  
hükümete itiraz  
ederlerdi; lakin  
onlar istibdadın  
daha dehşetlisini  
istediler. Bunun  
için onları  
reddederdim.  
İşte, şimdi  
ehl-i hürriyeti  
tadlil eden şu  
kısmındadır.

avanelerinin ve vehminin elinde mahpus gibidir.' Sonra birden bütün kabahati ona attın. Neden hem itiraz, hem hücum ederdin; hem de bazılara karşı müdafaa ederdin?"

Cevap: İnkılâptan on altı sene evvel, Mardin cihetlerinde, beni hakka irşad eden bir zata rast geldim. Siyasetteki muktesit mesleği bana gösterdi. Hem, ta o vakitte, meşhur Kemal'in "Rüya"sıyla\* uyandım. Lakin maatteessüf, sû-i tesadüf ile hükümete itiraz edenlerden ehl-i ifrat ve ehl-i tefrite rast geldim. Ehl-i ifratın bir kısmı, Arap'tan sonra İslâmiyet'in kıvamı olan Etrak'ı tadlil ediyorlardı. Hatta bir kısmı o derece tecavüz etti ki, ehl-i kanunu tekfir ederdi. Otuz sene evvel olan Kanun-u Esasiyi ve hürriyetin ilânını tekfîre delil gösterdi, وَمَنْ لَمْ يُنْكِرْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ (Her kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse..., Maide Suresi: 5:44 (ila ahir) hüccet ederdi. Biçare bilmezdi ki, مَنْ لَمْ يُنْكِرْ (Her kim hükmetmezse...) bimana مَنْ لَمْ يُصَدِّقْ (Her kim tasdik etmezse...)dır. Acaba sabık istibdadı hürriyet zanneden ve Kanun-u Esasiye itiraz eden adamlara nasıl itiraz etmeyeceğim? Çendan, hükümete itiraz ederlerdi; lakin onlar istibdadın daha dehşetlisini istediler. Bunun için onları reddederdim. İşte, şimdi ehl-i hürriyeti tadlil eden şu kısımındadır.

İkinci kısım olan ehl-i tefriti gördüm; dini bilmiyorlar, ehl-i İslâma insafsızca itiraz ediyorlar, taassubu delil gösteriyorlardı. İşte şimdi Osmanlılıktan tecerrüd edip, tam tamına Avrupa'ya temessül etmek fikrinde bulunanlar şu kısımındadır. Bununla beraber, istibdat kendini muhafaza etmek için herkese vesvese verdiği gibi, beni İnkılaptan on sene evvel aldattı ki, ehl-i ihtilalin ekseri masondur. Lillahilhamd, o vesvese bir iki sene zarfında zail oldu. Tâ o vakitte anladım; bizim ekser ahrarımız mutekid Müslümanlardır.

*Beyanat ve Tenvirler, s. 105-106; Münazarat, s. 125*

## Hürriyet, Rahman olan Allah'ın bir hediyesidir

Sual : "Ne diyorsun? Şu sena ettiğin hürriyet hakkında denilmiştir: حُرِّيَّةٌ حَرِيَّةٌ بَانَاءٍ لِأَنَّهَا تَخْتَصُّ بِالْكَفَّارِ (Hürriyet Cehenneme layıktır. Çünkü o kâfirler için mahsustur. Hızanlı Şeyh Selim'in beyti.)

Cevap: O biçare şair, hürriyeti bolşevizm mesleği ve ibahe mezhebi zannetmiş. Hâşâ! Belki, insana karşı hürriyet, Allah'a karşı ubudiyeti intac eder. Hem de çok adamlar görmüşüm, Sultan Abdülhamid'e Ahrardan ziyade hücum ederdi ve derdi: "Hürriyeti ve Kanun-u Esasiyi otuz sene evvel kabul ettiği için fenadır." İşte yahu, Sultan Abdülhamid'in mecbur olduğu istibdadını hürriyet zanneden ve Kanun-u Esasinin müsemmasız isminden ürken adamın sözünde ne kıymet olur? Belki, böyle diyenler öyledirler. Hem de, yirmi senelik İslâmiyet'in bir fedaîsi de demiştir: حُرِّيَّةٌ عَطِيَّةُ الرَّحْمَنِ إِذَا أَنْهَا خَاصِيَّةُ الْإِيمَانِ (Hürriyet, Rahman olan Allah'ın bir hediyesidir. Çünkü o imanın özelliğidir.)

*Beyanat ve Tenvirler, s. 42; Münazarat, s. 58*

## Bediüzzaman'ın bütün hayatında birinci düsturu

Bir muallim kardeşimiz, Sultan Hamid'in hakkında Üstadımızın Hürriyet başında söylediği nutuklarda, Sultan Hamid'e hücum etmiş ve o kıymetli padişahın kıymetini takdir etmemiş gibi bir şüphe gelmiş.

Elcevap: Biz Üstadımızdan aldığımız hakikat-i hâl ile cevap veriyoruz.

Evvelâ: Üstadımızın bütün hayatındaki birinci düsturu, Kur'ân-ı Hakîmin bir kânun-u esasîsidir ki: "Bir adamın cinayetiyle başkası mesul olmaz" kaide-i Kur'âniyesi ile "O padişahın zamanındaki hükümetin hataları ona

verilmez” diye daima hayatında ona hüsn-ü zan etmiş, onun bazı zaman mecburiyetle ettiği kusurları da, onun muarızlarına karşı da tevile çalışmış.

*Münazarat, s. 149*

## **Cumhuriyet ve demokrat manasındaki meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet**

**Yaşasın Kur’ân-ı Kerîmin Kanûn-u esasileri!**

26 Şubat 1324 (Mart 1909)

Dinî Ceride, no. 73

Ey Mebusan! Uzunluğu ile beraber gayet mûciz birtek cümle söyleyeceğim. Dikkat ediniz, zira itnâbında icaz var. Şöyle ki:

Cumhuriyet ve demokrat manasındaki meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet, bu ünvan ile beraber, asıl mâlik-i hakikî ve sahib-i ünvan-ı muhteşem olan;

Ve müessir ve adalet-i mahzâyı mutazammın bulunan ve nokta-i istinadımızı temin eden;

Ve meşrutiyeti ve cumhuriyeti bir esas-ı metine istinad ettiren;

Ve evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten kurtaran;

Ve istikbal ve âhiretimizi tekeffül eden;

Ve menafi-i umumiye olan hukukullahı izinsiz tasarruftan sizi tahlis eden;

Ve hayat-ı milliyemizi muhafaza eden;

Ve umum ezhanı manyetizmalandıran;

Ve ecanibe karşı metanetimizi ve kemalimizi ve mevcudiyetimizi gösteren;

Ve sizi muahaze-i dünyeviye ve uhreviyeden kurtaran;

Ve maksat ve neticede ittihad-ı umumîyi tesis eden;

Ve o ittihadın ruhu olan efkâr-ı âmmeyi tevlid eden;

Ve çürük mesâvi-i medeniyeti hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten yasak eden;

Ve bizi Avrupa dilencililiğinden kurtaran;

Ve geri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiyi sırr-ı i’câza binaen, bir zaman-ı kasırda tayyettiren;

Ve Arap ve Turan ve İran ve Sâmilere, yani beraber olanları tevhid ederek az zaman içinde bize bir büyük kıymet verdiren;

Ve şahs-ı mânevi-i hükümeti Müslüman gösteren;

Ve kanun-u esasînin ruhunu ve on birinci maddeyi muhafaza ile sizi hısn-ı yeminden (yemin bozmaktan) kurtaran;

Ve Avrupa’nın eski zann-ı fasidlerini tekzip eden;

Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmin hâtemül’-Enbiya ve şeriatının ebedi olduğunu tasdik ettiren;

Ve muharrib-i medeniyet olan ve anarşiliğe yol açan dinsizliğe karşı set çeken;

Ve zulmet-i tebâyün-ü efkârı ve teşettüt-ü ârâyı safha-i nuranîsi ile ortadan kaldıran;

Ve umum ulema ve vaizleri ittihad ve saadet-i millete ve icraat-ı hükûmeti, meşruta-i meşruaya hâdim eden;

---

Ve adalet-i mahzâsı merhametli olduğundan anâsır-ı gayr-ı müslimeyi daha ziyade telif ve rapt eden;

Ve en cebin ve âmi adamı en cesur ve en has adam gibi hiss-i hakikî-i terakki ile ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden;

Ve hadim-i (yıkıcı) medeniyet olan sefahet ve israfattan ve havayic-i gayr-ı zaruriyeden bizi halâs eden;

Ve muhafaza-i âhiretle beraber imâr-ı dünya etmekle sa'ye neşat veren;

Ve hayat-ı medeniye olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturlarını öğreten;

Ve her birinizi, ey mebuslar, elli bin kişinin takazasını, yani haklarını sizden dava etmelerini hakkınızda tebrîe eden;

Ve sizi icma-ı ümmete küçük bir misal-i meşru gösteren;

Ve hüsn-ü niyete binaen âmâlinizi ibadet gibi ettiren;

Ve üç yüz milyon Müslüman'ın hayat-ı mâneviyesine suikast ve cinayetten sizi tahlis eden;

O! Kur'ân-ı mukaddesin düsturları ünvanıyla gösterseniz ve hükümlerinize me'haz edinseniz ve düsturlarını tatbik etseniz, acaba bu kadar fevaid ile beraber ne gibi bir şey kaybedeceksiniz?

Vesselâm, Yaşasın Kur'ân'ın Kanun-u Esasileri!

**Said Nursî**

*Divan-ı Harbi Örfî, s. 69-72*